

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 521/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. K., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného advokátom JUDr. P. S., M., vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 71/2012 z 31. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2012 doručená sťažnosť R. K., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. S., M., vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 71/2012 z 31. júla 2012 (ďalej len „rozsudok z 31. júla 2012“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 63/2010 z 22. augusta 2011 (ďalej len „rozsudok z 22. augusta 2011“) bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. c) a d) Trestného zákona a z prečinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 ods. 2 Trestného zákona a zároveň mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov.

Proti výroku o treste uvedeného rozsudku z 22. augusta 2011 podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom poukázal na to, že okresný súd mal v tomto prípade aplikovať § 39 ods. 3 písm. d) Trestného poriadku, podľa ktorého mal tento súd možnosť znížiť mu trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom (na trest odňatia slobody nie kratší ako dva roky, pokiaľ je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň päť rokov). Okresný súd však aplikoval v danom prípade § 39 ods. 3 písm. c) Trestného zákona, keď zrejme vychádzal z dolnej hranice trestnej sadzby určenej použitím asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona. Podľa sťažovateľa v tomto prípade bola namieste aplikácia § 39 ods. 3 Trestného zákona, pri ktorej je potrebné prihliadať len na dolnú hranicu trestnej sadzby trestného činu prísnejšieho, čo je v danom prípade sedem rokov, a z tohto dôvodu mal okresný súd pri určení druhu a výmery trestu vychádzať z ustanovenia § 39 ods. 3 písm. d) Trestného zákona, pričom v takomto prípade mal možnosť sťažovateľovi uložiť trest odňatia slobody s podmienečným odkladom alebo s podmienečným odkladom s probačným dohľadom.

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 T 63/2010 z 25. januára 2012 (ďalej len „uznesenie z 25. januára 2012“) zamietol odvolanie sťažovateľa podľa § 319 ods. 1 Trestného poriadku ako nedôvodné.

Podľa sťažovateľa zo znenia § 39 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Trestného poriadku vyplýva, že *„limitácia zmierňovacieho ustanovenia vyjadrená v ustanovení § 39 ods. 3 Trestného zákona, určuje minimálnu hranicu trestnej sadzby, ktorú súd musí uložiť.*

V ustanoveniach § 39 ods. 3 písm. c) Trestného zákona, ako aj v ustanovení § 39 ods. 3 písm. d) Trestného zákona sa spomína dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody, ktorá je uvedená v osobitnej časti Trestného zákona. Asperačná zásada zakotvená v § 41 ods. 2 Trestného zákona sa z pohľadu systematiky Trestného zákona nachádza v jeho prvej, všeobecnej časti. Teda nie v osobitnej časti. Preto, ak súd rozhoduje o mimoriadnom znížení trestu, by mal vychádzať pri aplikácii ustanovenia § 39 ods. 3 Trestného zákona zo základných sadzieb konkrétnych trestných činov uvedených v osobitnej časti Trestného zákona a nie zo sadzieb, ktoré vzniknú po aplikácii asperačnej zásady.“

Na základe sťažovateľom podaného dovolania v predmetnej veci rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý rozsudkom sp. zn. 2 Tdo 19/2012 z 9. mája 2012 (ďalej len „rozsudok z 9. mája 2012“) uznesenie krajského súdu z 25. januára 2012 zrušil, pretože ním bol porušený zákon v § 319 Trestného poriadku a § 39 ods. 3 písm. c) Trestného zákona v neprospech sťažovateľa, zároveň prikázal krajskému súdu, aby vo veci ďalej konal a rozhodol, a taktiež zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Následkom rozsudku najvyššieho súdu z 9. mája 2012 bol sťažovateľ prepustený z výkonu trestu odňatia slobody.

Krajský súd v predmetnej veci opätovne rozhodol na verejnom zasadnutí rozsudkom sp. zn. 4 To 71/2012 z 31. júla 2012 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu z 22. augusta 2011, sťažovateľovi uložil úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia a uložil mu trest prepadnutia veci. Uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody krajský súd odôvodnil poukazom na znenie § 34 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého má trest zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho prevýchovu na to, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov, trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Zároveň krajský súd v tejto súvislosti pri svojom rozhodovaní o treste zohľadnil aj použitie asperačnej zásady a taktiež spôsobený následok.

Prostredníctvom obhajcu sťažovateľ s poukazom na rozsudok najvyššieho súdu z 9. mája 2012, ako aj na osobné pomery sťažovateľa, krajskému súdu navrhoval, aby zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a sám rozhodol tak, že sťažovateľovi uloží podmienený trest odňatia slobody s probačným dohľadom v maximálnej možnej výške. V súčasnej dobe je sťažovateľ opätovne vo výkone trestu odňatia slobody.

Podľa sťažovateľa rozsudkom krajského súdu z 31. júla 2012 došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré zaručuje osobe obvinenej z trestného činu aj právo na spravodlivé rozhodnutie vo vzťahu k primeranosti trestu z hľadiska jeho druhu a výmery.

Krajský súd v rozsudku z 31. júla 2012 pri rozhodovaní o treste prihliadol na skutočnosť, že sťažovateľ sa ku spáchaniu skutku v plnom rozsahu priznal, a to napriek tomu, že v tomto smere nebola dôkazná situácia úplne jasná. V tejto súvislosti krajský súd taktiež poukázal na osobné pomery sťažovateľa konštatujúc, že ide o mladého človeka s dobrou povest'ou, ktorý bol dosiaľ bezúhonný. Následne krajský súd s poukazom na § 34 ods. 1 Trestného zákona dospel k záveru, že na prevýchovu sťažovateľa je potrebné pôsobiť nepodmienečným trestom odňatia slobody.

S uvedeným záverom krajského súdu sa podľa sťažovateľa nemožno stotožniť, pretože nezohľadňuje dôležité skutočnosti, a síce že skutky, ktoré sťažovateľ spáchal, sa stali už v roku 2009 a od toho času sa sťažovateľ nedopustil žiadnej inej trestnej ani protiprávnej činnosti, ďalej že po spáchaní trestnej činnosti sa sťažovateľ zamestnal a v správe jeho posledného zamestnávateľa – spoločnosti S., s. r. o., D., je hodnotený pozitívne ako svedomitý a spoľahlivý pracovník, ktorý bude v prípade jeho zotrvania na slobode ihneď zamestnaný. Z tohto pohľadu má uložený nepodmienečný trest odňatia slobody pre sťažovateľa „*nedozierne následky*“.

Krajský súd taktiež pri svojom rozhodovaní zohľadnil ustanovenie § 41 ods. 2 Trestného zákona, t. j. použitie tzv. asperačnej zásady, ktorej účelom by malo byť sprísnenie trestov u najnebezpečnejších zločincov, a tak zefektívniť boj zo závažnou organizovanou

trestnou činnosťou. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že pri rozhodovaní o treste je nevyhnutné zobrať do úvahy osobu páchatel'a, ako aj okolnosti spáchaných skutkov. V predmetnej veci sa v prípade sťažovateľa „isto nejedná o takéhoto páchatel'a“, ale ide o mladého človeka s dobrou povest'ou v mieste bydliska, na ktorého sa hľadelo, akoby súdne trestaný nebol. Okrem uvedeného pred svojím nástupom do výkonu trestu odňatia slobody (28. februára 2012) sťažovateľ nepretržite riadne pracoval od 4. marca 2011, čím jednoznačne preukázal snahu po svojej náprave, a preto ho nemožno zaradiť do kategórie nebezpečných zločincov. Z hľadiska zabezpečenia nápravy sťažovateľa by preto postačovalo uloženie trestu s podmieneným odkladom.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že rozsudkom krajského súdu z 31. júla 2012 došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uvedený rozsudok zruší a vec vráti späť krajskému súdu na rozhodnutie, prikáže krajskému súdu, aby sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody neodkladne prepustil a uhradil právnomu zástupcu trovy konania na jeho účet do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej

logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z týchto hľadísk preskúmal ústavný súd sťažnosť sťažovateľa, v ktorej namietal porušenie svojho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 31. júla 2012. K porušeniu uvedeného práva sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku toho, že mu rozsudkom krajského súdu z 31. júla 2012 bol uložený neprimeraný trest, pretože z hľadiska zabezpečenia jeho nápravy v tejto veci postačovalo, aby mu bol uložený trest s podmieneným odkladom.

Ústavný súd musel preto v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či rozsudkom krajského súdu z 31. júla 2012 mohlo v danom prípade dôjsť k takému závažnému pochybeniu zo strany krajského súdu, ktoré by signalizovalo možnosť vysloviť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie porušenie sťažovateľom označených práv.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku z 31. júla 2012 vo vzťahu k dôvodom, ktoré ho viedli k uloženiu trestu sťažovateľovi, najprv poukázal na znenie § 38 ods. 2, § 39 ods. 1, § 39 ods. 3 písm. d), § 41 ods. 2 a § 34 ods. 1 a ods. 4 Trestného poriadku a uviedol: *„V súvislosti s výmerou trestu odňatia slobody obžalovanému krajský súd dospel k záveru, že v súlade s ustanovením § 34 ods. 1 Tr. zák., ktorý upravuje základné zásady ukladania trestov je možné na prevýchovu obžalovaného pôsobiť trestom odňatia slobody pod dolnou hranicou ustanovenia § 188 ods. 2 Tr. zák. pri uplatnení tzv. asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Tr. zák. za predchádzajúceho použitia zmierňovacieho ustanovenia § 39 ods. 3 písm. d/ Tr. zák. vychádzajúc zo základnej sadzby 7 rokov až 12 rokov a to vo výmere 4 rokov nepodmienečne.*

Krajský súd pri rozhodovaní zohľadnil všetky skutočnosti majúce význam pre ukladanie trestu obžalovanému a to jednak tú skutočnosť, že obžalovaný na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa urobil vyhlásenie o svojej vine, ktoré súd podľa § 257 ods. 6 Tr. por. prijal. Taktiež vzal do úvahy, že ide o mladého človeka (v čase skutku mal 25 rokov), v mieste svojho bydliska má inak vcelku dobrú povesť a hľadá sa na neho akoby nebol odsúdený s tým, že pomer poľahčujúcich a priťažujúcich okolností je v stave

remízy. Odvolací súd ďalej pri rozhodovaní o otázke, aký trest je pre obžalovaného primeraným v rámci zabezpečenia jeho prevýchovy do budúcnosti, aby sa už nedopúšťal ďalšej trestnej činnosti z hľadiska vyššie uvedených ustanovení Trestného zákona, hodnotiac všetky skutočnosti vzťahujúce sa k jeho osobe, najmä z hľadiska základných zásad ukladania trestov v zmysle § 34 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ako je vyššie uvedené, dospel k záveru, že na jeho prevýchovu je potrebné pôsobiť naň pôsobiť nepodmienečným trestom odňatia slobody. Krajský súd hodnotiac okolnosti prípadu, spôsob spáchania činu obžalovaným, jeho následok, ako aj zavinenie obžalovaného – predovšetkým s poukazom na spôsobený následok dospel k záveru, že na jeho prevýchovu bude dostatočným mimoriadne znížený trest odňatia slobody po zohľadnení ustanovenia § 41 ods. 2 Tr. zák. (ustanovenie o použití tzv. asperačnej zásady pri ukladaní trestu odňatia slobody) vo výmere 4 rokov nepodmienečne. Nebolo by na mieste ukladať trest miernejší, keďže sa obžalovaný dopustil dvoch skutkov z ktorých jeden je zločinom a útok smeroval proti osobnej slobode, integrite človeka s narušením jeho majetkových práv za súčasného naplnenia dvoch kvalifikačných znakov uvedených v osobitných kvalifikačných pojmoch § 138 písm. a/ Tr. zák. a v § 139 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a ktoré sú súčasťou kvalifikovanej skutkovej podstaty spáchaného zločinu.

Kedže obžalovaný nebol doposiaľ vo výkone trestu odňatia slobody, zaradil ho odvolací súd na účely jeho výkonu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia tak, ako to deklaruje ustanovenie § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák.“

Ústavný súd konštatuje, že úlohou všeobecných súdov rozhodujúcich o vine a treste nie je plniť očakávania osôb braných na zodpovednosť za protiprávne konania. Povinnosťou týchto súdov konkrétne pri ukladaní trestov je, aby vzhľadli na závažnosť trestného činu a jeho následky, ktoré by mali byť priamo úmerné uloženému trestu. V tomto ohľade musia mať všeobecné súdy na pamäti zásadu proporcionality, aby sa trest uložený neminul účelu (m. m. III. ÚS 4/2011).

Podľa názoru ústavného súdu aj v tomto prípade krajský súd postupoval v súlade so zásadami ukladania trestov, prihliadol na poľahčujúcu okolnosť, trest vymeral v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby a prihliadol na skutočnosť, že konaním sťažovateľa

došlo k spáchaniu dvoch trestných činov, ako aj na ich následky, samotnú osobu sťažovateľa a jeho doterajší život, ako i bezúhonnú minulosť. Na základe toho dospel k záveru, podľa ktorého sťažovateľovi uložil nepodmienečný trest odňatia slobody.

Vychádzajúc z námietok sťažovateľa, ktoré boli konfrontované so závermi krajského súdu, dospel ústavný súd k presvedčeniu, že rozsudok krajského súdu z 31. júla 2012 je potrebné považovať za odôvodnený, za súladný so zákonom, a preto aj konformný s obsahom čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2012